

GLEDALIŠKI LIST

VEZONA
1924/25

ŠTEVILKA 13

IZDAJA UPRAVA
NARODNEGA
GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI

Zahtevajte povsod
čevlje
z znamko

tovarne
Peter Kozina & Ko.
Tržič

Glavna zaloga v Ljubljani, Breg šte. 20
Aleksandrova cesta šte. 1 Prešernova ulica (Seljak)
Podružnica v Zagrebu, Račkoga ulica 3

Filip Bizjak

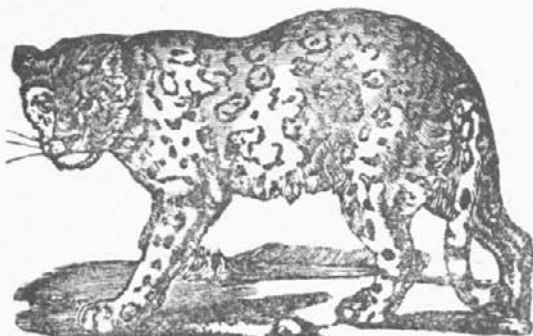
krznar

Gospodstva cesta 13

Kolizej

se priporoča za vsa
krznarska dela.

Velika zaloga vsako-
vrstne kožuhovine.

A. & E. SKABERNĚ

Ljubljana, Mestni trg št. 10

Manufakturna in modna trgovina

Solidna postrežba

Najfinejša svetlobna telesa

za stanovanja, vile, banke, bare, kina itd. kakor:

lestence, namizne in stoječe svetiljke itd. itd.

v vsakem poljubnem slogu, tudi po doposlanih načrtih, izdeluje v
kovini, lesu, svili, steklu itd. edina jugoslovenska

Svetlobna industrija „VESTA“.

Naročila samo na atelje „VESTA“, Ljubljana, Kolodvorska ul. 8/1.

SPORED.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Nedelja,	29.	marca	Ob 3. uri pop. Veronika Dese- niška , ljudska predstava pri znižanih cenah	Izven
Ponedeljek,	30.	„	Misel	Red B
Torek,	31.	„	Zaprto.	
Sreda,	1.	aprila	Izgubljene duše	Red F
Četrtek,	2.	„	Vdova Rošlinka	Red D
Petek,	3.	„	Zaprto (generalna vaja).	
Sobota,	4.	„	Lizistrata , premijera	Izven
Nedelja,	5.	„	Ob 3. uri pop. Pepeluh , mla- dinska predstava	Izven
Nedelja,	5.	„	Ob 8. uri zvečer Lizistrata	Izven
Ponedeljek,	6.	„	Misel	Red A
Torek,	7.	„	Zaprto.	
Sreda,	8.	„	Lizistrata	Red E
Četrtek,	9.	„	Zaprto.	
Petek,	10.	„	Zaprto.	
Sobota,	11.	„	Zaprto.	
Nedelja,	12.	„	Golgota	Izven
Ponedeljek,	13.	„	Lizistrata	Izven
Torek,	14.	„	Zaprto.	

Uprava si pridržuje spremembo sporeda in zasedbe.

V. BEŠTER ATELJE „HELIOS“

Oglejte si slike, izdelane v najmodernejšem slogu!
Aleksandrova cesta 5. Telefon interurb. 524.

 Najlepše najcenejše slovito
 angleško sukno za obleke ima

DRAGO SCHWAB v Ljubljani

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Nedelja,	29. marca	Mignon. Ljudska predstava pri nižanih cenah.	
Ponedeljek,	30. "	Zaprto.	
Torek,	31. "	Don Pasquale	Red E
Sreda,	1. aprila	Don Juan	Red B
Četrtek,	2. "	Zaprto.	
Petek,	3. "	Bohème	Red A
Sobota,	4. "	Mignon	Red C
Nedelja,	5. "	ob 3. uri pop. Rigoletto. Ljudska predstava pri nižanih cenah.	
Ponedeljek,	6. "	Zaprto.	
Torek,	7. "	Bohème	Red F
Sreda,	8. "	Carmen	Red D
Četrtek,	9. "	Zaprto.	
Petek,	10. "	Zaprto.	
Sobota,	11. "	Zaprto.	
Nedelja,	12. "	Don Juan	Izven
Ponedeljek,	13. "	Carmen	Izven
Torek,	14. "	Zaprto.	

Najmodernejši salon za dame in gospode

EMIL NAVINŠEK

šef vlasuljar slov. opere in drame v Ljubljani

Izposojevalnica gledaliških lasulj in potrebščin

EN GROS

KONFEKCIJA

← **LASTNA** →

IZDELAVA

EN DETAIL

„ELITE“ D. Z. O. Z.

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9

Največja konfekcijska trgovina

Mojstrsko krojena damska in moška oblačila

Lizistrata.

Komedija v treh dejanjih. Po Aristofanovi komediji priredil češko
A. Breska. Poslovenil F. Bradač.

Režiser: O. ŠEST.

Lizistrata,	} Atenke {	Medvedova
Kalonika,		Šaričeva
Mirina,		Nablocka
Lampito iz Lakedemona			Vera Danilova – Balatkova
Kinesias, Mirinin soprog			Levar
Atenski svetovalec			Peček
Sosias, njegov pisar			Kralj
Manes, hlapec v službi pri Kinesiju			Povhè
Filurgos, starec			Skrbinšek
Prva atenska žena			Mira Danilova
Druga atenska žena			Juvanova
Sel			Cesar
Lakonski poslanec			Medven

Atenke, Bojočanke, Špartanke, Korinčanke, starci, Atenci, stražarji.

Nove dekoracije naslikal akad. slikar g. Skružny. Deloma nove
kostume izvršila gledališka krojačnica.

Scenično glasbo komponiral kapelnik g. Balatka.

Vsakovrstne informacije
dobavlja informačni zavod
Drago Beseljak v Ljubljani
Židovska ulica šte. 5.

Remington mod. 12

najnovejši ameriški pisalni stroj

dobavlja samo trrdka

Franc Bar pisalni stroji **Ljubljana**

Telefon 407. Cankarjevo nabrežje 5. Telefon 407.

Misel.

Drama v petih slikah. Spisal Leonid Andrejev.

Prevedel Josip Vidmar.

Režiser: M. SKRBINŠEK.

Keržencev Anton Ignjatič, zdravnik	Skrbinšek
Kraft	Kralj
Sluga Vasilij	Jan
Savelov Aleksej Konstantinovič, pisatelj	Rogoz
Savelova Tatjana Nikolajevna, njegova žena	Rogozova
Služkinja Saša	Vida
Fjodorovič, Aleksander Nikolajevič, pisatelj	Cesar
Darja Vasiljevna, gospodinja pri Keržencevu	Medvedova
Ivan Petrovič, zdravnik	Jerman
Strežnica Maša	Juvanova
Strežaj v blaznici	Osipovič

Krajši odmor po I. in III. sliki, daljši po IV. sliki.

„ORIENT“, družba Ljubljana
z o. z.,
Tovarna oljnatih barv, steklarskega kleja, lakov in
firneža - Zaloga pleskarskih in slikarskih potrebščin

Šopki, venci, trakovi, aranžmaji

Aleksandrova
cesta

Viktor Korsika

Kongresni trg
št. 3

Prvi najstarejši specialni stro-
kovno-tehnični atelje za črko-
slikarstvo se najtopleje priporoča
za silkanje napisov na steklo,
kovine, les, zid itd.

PRISTOU & BRICELJ

LJUBLJANA

Aleksandrova cesta št. 1.

Bohème.

Opera v štirih dejanjih. Besedilo po H. Murgerjevih scenah „Vie de Bohème“ spisala G. Giacosa in L. Illica. Glasbo zložil G. Puccini.

Dirigent: N. ŠTRITOF.

Režiser: P. DEBEVEC.

Rudolf, pesnik	Banovec — Kovač
Schaunard, muzik	Šubelj
Marcell, slikar	Cvejić — Popov
Collin, filozof	Betetto — Zathey
Bernard, gospodar	Zupan
Mimi	Rozumova
Musette	Thalerjeva
Alcindor de Misonneaux	Zupan
Parpignol	Bekš
Dva carinarja	Povše, Rus

Pariz 1830. Prva uprizoritev v Turinu 1897.

* * *

Samo mojster Puccini more osebi, kakršni sta pesnik Rudolf in njegova ljubljanka Mimi muzikalno tako ilustrirati, da čutimo ž njima. Gracija, s katero razpleta muzikalno nit, ki točno označuje vsa dejanja trpečih mladih duš, in instrumentacija sta sijajni. Vsako dejanje priča o iznajdljivosti, o izvrstni tehniki, fini melodiki in karakteristiki velikega komponista. Iz arij, ki si jih pojeta Rudolf in Mimi veje zanos ljubezni; v poslovilni sceni so mesta, ki stresejo dušo, da čutiš z nesrečnima.

V štirih dejanjih nam slika komponist življenje mladih umetnikov. Trpljenje in veselje je to življenje, ki stremi kvišku.

V sebina: I. dej.: V prvi sceni delata pesnik Rudolf in slikar Marcell v siromašni nezakurjeni izbi. K njima pride zmrzovat sotrpin filozof Collin. Kmalu je konec stradanja in bede, kajti godbenik Schaunard, njihov prijatelj, je dobro zaslužil in naročil jestvin in kuriva. Komaj so se malo pokrepčali, pride gostilničar terjat najemnico; mora pa brez denarja zapustiti rezidenco srečnih umetnikov. Marcell, Collin in Schaunard odidejo. K Rudolfu pride Mimi, ki stanuje v sosednji sobi, in ga prosi luči. Kmalu si razkijeta drug drugemu svojo ljubezen.

II. dejanje: Predmestje Pariza, Quartier Latin. V družbi mladih umetnikov nastopi Mimi; vsi sedejo pred kavarno. V družbi starega Alcindor de Misonneaux se kmalu pojavi Marcellova prejšnja ljubica Musette. Marcell in Musette se polagoma zopet zblížata. Stari Alcindor mora plačati za vso družbo in končno ga Musette še odpravi.

III. dejanje: Musette in Marcell, Mimi in Rudolf se snidejo v mali gostilni. Medtem ko zapustita Mimi in Rudolf roko v roki sobo, se razvije med Musette in Marcello duet ljubosumnja.

IV. dejanje: Soba kakor v I. dejanju. Marcell in Rudolf opravljata vsak svoje delo. Kmalu se jima pridružita Collin in Schaunard in v ubožni sobici vlada kljub večkratni denarni zadregi razposajeno veselje. V to razpoloženje vstopi Musette z vestjo, da ji sledi smrtnobolna Mimi. Rudolf ji hiti nasproti, jo prinese v sobo, kjer mu v naročju umre.

Carmen.

Opera v štirih dejanjih po Prosperu Mériméeju napisala H. Meilhac
in L. Halévy. Uglasbil G. Bizet.

Dirigent: N. ŠTRITOF.

Režiser: P. DEBEVEC.

Carmen (mezzo-sopran)	Thierry-Kavčnikova k. g.
Don José, dragonski podčastnik (tenor) .	Kovač
Escamillo, toreador (bariton)	Cvejič
Micaëla, kmečko dekle (sopran).	Lovšetova k. g.
Frasquita, ciganka (sopran)	Korenjakova
Mercédes, ciganka (sopran)	Sfiligojeva
Dancairo, tihotapec (tenor).	Mohorič
Remendado, tihotapec (tenor)	Debevec
Zuniga, dragonski častnik (bas)	Zupan
Morales, dragonski podčastnik (bariton) .	Šubelj

Ljudstvo, vojaki, otroci, delavke tovarne za cigarete, tihotapci.

Godi se na Španskem v začetku 19. stoletja.

Prva uprizoritev leta 1875. v Parizu.

Na toaletni mizi vsake dame naj služi kot okrasek najboljša in
najstarejša **KOLINSKA VODA** z zaščitno
originalna **znamko**

Johann Maria Farina, gegenüber dem Jülichs-Platz,

ki si je tekom enega stoletja pridobila in obdržala svoj svetovni
sloves. Dobiva se v vseh drogerijah in parfumerijah.

Zastopstvo **v drogeriji „Adrija“, Ljubljana, Šelenburgova**
za Slovenijo **ulica šte. 5.**

Konfekcijske tovarne **Prodajalna na drobno**
FRAN DERENDA & Cie. **je na Erjavčevi cesti št. 2**
v Ljubljani **kjer se dobiva po izredno znižanih**
cenah moška in dečja obleka. — Ne
zamudite si ogledati bogate zaloge!

Don Juan.

Opera buffa v dveh dejanjih (desetih slikah). Besedilo spisal L. da Ponte. Uglasbil W. A. Mozart.

Dirigent: N. ŠTRITOF.

Režiser: O. ŠEST.

Don Juan, mlad, lahkomiselni kavalir	Cvejč
Donna Ana	Frisekova
Don Octavio, njen zaročenec	Kovač
Stari Comthur, oče donne Ane.	Zathey
Donna Elvira, zapuščena ljubica don Juana	Thalerjeva
Leporello, don Juanov sluga.	Betetto
Masetto, kmečki fant	Zupan
Zerlina, njegova nevesta	Lovšetovak.g.

Kmetje, kmetice, godci, kavalirji, dame, sluga.

I. dejanje: 1. slika. Terasa pri Comthurju. 2. Cesta. 3. Cesta.
4. Pred don Juanovim dvorcem. 5. Na vrtu. 6. Dvorana pri don Juanu.

II. dejanje: 1. slika. Pred hišo donne Elvire. 2. Pred pokopališčem.
3. Na pokopališču. 4. Jedilnica pri don Juanu.

Dejanje se vrši v nekem mestu v Španiji. Prya uprizoritev v Pragi leta 1787.

ZAJUTRKOVALNICA

ZAJUTRKOVALNICA

T. MENCINGER

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 43

PRISTNA VINA!

NIZKE CENE!

==== Priporoča se delikatesna trgovina ====

FRANC KOS, Ljubljana, Židovska ul. 5

Izbera raznovrstnih specialitet

Primerna
božična darila

Cene nizke
Postrežba točna

Don Juan.

V s e b i n a. I. d e j. Leporello je na straži. Iz palače pribeži don Juan, za njim donna Ana, ki vpije na pomoč. Comthur ga imenuje zapeljivca in ga pozove na dvo-boj. Don Juan, ki se sprva ni hotel bojevati s starcem, zabode v dvoboju Comthurja. Don Juan in njegov sluga zbežita. Octavio, Anin zaročenec, prisega Ani, da ji bo maščeval očeta.

I z p r.: Donna Elvira pride in toži, da jo je dragi zapustil. Don Juan se ji laska. Ona se odkrije in don Juan, ki zagleda bivšo ljubico, razočaran zbeži. Leporello jo potolaži.

I z p r.: Svatba Masetta s Zerlino. Ko prideta v družbo še don Juan in Leporello, se prvi takoj loti Zerline. Že hočeta v don Juanovo vilo, a tu ju preseneti in loči Elvira, ki Zerlino odpelje. Don Juan obljubi, da bo pomagal maščevati morilca. Ana spozna v njem morilca in prosi Oktavija, naj ga maščuje. Ko prihaja don Juan, se Masetto skrije, da preizkusi Zerlino, a don Juan jo odpelje v vilo. Sedaj nastopijo še donna Elvira, Ana in Oktavio v maskah in gredo iskat morilca v vilo.

I z p r.: Don Juan se zabava s Zerlino, Leporello pa meša Masetta. Končno odpelje don Juan Zerlino v stransko sobo. Vstopijo tri maske. Zerlina pribeži iz sobe in don Juan vihti meč nad Leporellom. Tu pa ga vse naskoči kot krivca in morilca, toda on jim uide s pomočjo Leporella.

I I. d e j.: Don Juan in Leporello si izmenjata klobuk in plašč. Pojavi se Elvira, ki ju ni opazila, in toži svoje gorje. Don Juan pregovori Leporella, naj jo odpelje. Don Juan pa poje podoknico Elvirini družici, a ga opazuje Masetto, ki je pripeljal s seboj oborožene kmete. Don Juan jih zvijačno odstrani, pretepe Masetta in zbeži.

I z p r.: Elvira prihaja z Leporellom; on bi se je rad končno otnesel. Nastopijo Oktavio, Masetto in donna Ana ter planejo po dozdevnem don Juanu. Elvira jih prosi milosti, Leporello pa zbeži.

I z p r.: Don Juan in Leporello nastopita, si izmenjata obleke in don Juan pripove-duje, da je bil z neko deklico, katera ga je imela za Leporella, a mu je končno ušla. Zaradi teh frivolnih besed na pokopališču se oglase tajni strahotni glasovi, češ, da naj dá mrtvecem mir. Ukaže Leporellu, naj pozove kamenitega Comthurja v goste. Ko Comthur prikima, ga vpraša še don Juan, je li pripravljen priti k njemu v goste. Comthur pritrdi. Odideta.

I z p r.: Elvira hoče don Juana rešiti, samo če bo obžaloval. Že hoče oditi, toda pribeži od glavnega vhoda in zbeži. Tudi Leporello zbeži. Nekdo je potrkal. Don Juan gre odpirat in tu vstopi Comthur. Očita don Juanu njegovo življenje, da naj se po-boljša, toda ta mu dá roko, da ne opusti nikoli svojega življenja. Tudi strah pred smrtjo ne uniči v njem strahu pred kaznijo. Comthur izgine in don Juan, zvest svo-jim načelom, a do zadnjega junak, pade od strele ubit.

Ne zamudite obiskati tvrdko

A. ŠINKOVEC nasl. **K. SOSS**

Ljubljana, Mestni trg 19.

Vedno novosti za dame in gospode.

Cene konkurenčne.

Lizistrata.

Starogrške dramatične uprizoritve so bile del bogoslužja. O praznikih boga Dionysa so bili dramatičnim uprizoritvam odmerjeni trije dnevi in vsak dan so se igrale po tri tragedije in ena komedija, tako da so predstave trajale po devet do deset ur zdržema.

Najznamenitejši pesnik starogrške komedije je bil **Aristophanes** (446.—385 pred Kristom). O njegovem vnanjem življenju so vedeli že starodavniki prav malo. Poznamo ga prav za prav le po njegovih delih. Bil je strasten pristaš mirovne stranke in sovražnik demagoštva in sofistike. Z dovtipi in humorjem je bičal vse, kar se ni strinjalo z njegovimi političnimi nazori. Starodavniki so poznali še 44 Aristophanovih komedij, nam je ohranjenih le enajst.

Lizistrata je bila uprizorjena leta 411. pred Kristom.

Athene so bile tedaj v obupnem položaju. Pri tako zvanj sicilski ekspediciji leta 413., s katero so se Athenci hoteli polastiti Sicilije in Sredozemskega morja, je bila uničena athenska mornarica in armada, izgubili so 216 ladij in nad 50.000 mož. V Atenah samih je bila velika beda. Spartanci so imeli zasedeno trdnjavo Dekelejo ter so odtod pustošili Atiko. V tej sili so se dvignili Athenci k novemu odporu. Iz rezervnega fonda so popravljali še ostale ladje in da bi zvišali državne dohodke, so vpeljali carino za uvoz in izvoz. Tudi ustavo so izpremenili ter izvolili v upravo države deset upravnih svetnikov, nad štirideset let starih.

V teh razmerah so igrali v Athenah Lizistrato. Za državo ni bilo druge rešitve kot mir. Mir je priporočal Aristophanes že prej v dveh komedijah. V Lizistrati podaja nov načrt, kako bi bilo mogoče prisiliti Athence, da bi sklenili mir. Možje tega niso zmožni; zmožne pa so tega žene, ki prav tako trpe zaradi dolgotrajne vojne kakor možje. Athenska Lizistrata se dogovori z athenskimi in drugimi ženami, da se tako dolgo vzdržijo spolnega občevanja z možmi, dokler ne sklenejo miru. Žene zasedejo mestni grad Akropolo, odkoder se možje zaman trudijo, da bi jih pregnali. Ker možje ne morejo odoleti hrepenenju po ženah in ker prinese isto poročilo tudi odposlanstvo iz Sparte, sklene athensko in spartansko odposlanstvo mir. Žene se vrnejo k svojim možem in komedija se konča s slavnostno gostijo in veselim sprevodom.

V začetku komedije vidimo Lizistrato, ki je bila sklicala žene k zborovanju. Sama je, nobene ni blizu. Končno pride vendar Kalonika. Lizistrata toži, da so žene tako nezavedne. Kalonika jo tolaži, češ, da še pridejo: imajo pač doma mnogo opravil z možmi, služabništvom, otroci itd. Lizistrata se jezi, češ, tu gre za važnejše stvari, nego so domača opravila. Na vprašanje Kalonike je Lizistrata raztolmači, da gre za — mir. Pride Atičanka, nato Spartanka, Bojčanka in Korinčanka. Lizistrata jim razglasi, da ima nalogo, zasesti Akropolo in onemogočiti nadaljevanje vojne s tem, da zapriseže vse žene, da se bodo tako dolgo vzdržale občevanja z možmi, dokler ne bo sklenjen mir. Lizistrata diktira prisego, stavek za stavkom, žene prisegajo za njo, a trdo seveda jim gre iz ust, kajti vse bi raje

žrtvovale nego uživanje ljubezni. — Žene so zasedle grad. Spartanka je odšla v Sparto. Nastopi zbor starcev, ker so čuli, da so žene zasedle Akropolo. Prišli so z debelimi koli, da razbijejo vrata na grad, in prinesli so s seboj velike ponve z žerjavico in ogljem, da bodo žgali žene, če se ne bi vdale. Dočim se starei pripravljajo, da ulomijo vrata in si prižigajo bakle, pride drugi polzbor žen s poscdami, napolnjenimi z vodo. Prišle so pomagat svojim tovarišicam. Starei in žene se pričkajo, tu pride državni svetnik, ki je bil šel v mesto po denar za vojne svrhe, sedaj pa ne more v grad. Spremlja ga policijsko moštvo, ki hoče ulomiti vrata. Tu stopi Lizistrata ven in za njo tri druge žene in državni svetnik mora slednjič sramotno oditi. Ko Lizistrata odide, sledi zopet pričkanje starcev in žen, dokler se zopet ne pojavi Lizistrata, ki toži, kako težko drži žene na gradu: kar nore so na može in trumoma mi uhajajo. Pravkar je zalotila eno, kako je gledala skozi Panovo votlino, kako bi ušla, in drugo, ki se je spuščala po vrvi nizdol, in tretjo vidi baš bežati, češ, da mora brž domov, ker ji molji volno žro. Vsaka ima drug vzrok, da bi prišla domov, a vsako nažene Lizistrata nazaj. — Kmalu nato prižene hrepenenje po ženi moža Kinesija na grad. Da bi smel vstopiti, vzame s seboj dojenčka, ki ga nese suženj za njim. Lizistrata pokliče njegovo ženo, sledi zelo komičen prizor in slednjič pusti žena moža na cedilu. Odposlanstvo iz Sparte prinese enake vesti iz Sparte, zbor se sprijaznita, sklene se mir, ki ga hočejo proslaviti z veliko svečanostjo. Plesna pesem zaključí komedijo.

Komedija je polna nebrzdanih dovtipov in razposajenih prizorov, katere je bilo treba v prireditvi za naše odre omiliti, kajti starodavno občinstvo je imelo drugačne pojme in nazore o takih stvareh, nego današnje, ki bi se spottikalo na marsičem, kar se je zdelo starodavnikom naravno in dostojno.

Aristophanes ni hotel s svojo komedijo samo razveseljevati, ampak tudi učiti. Athenci naj vedo, da je vojna med Athenci in Spartanci, ki so si sorodni po krvi, veri itd., prav tako nenaravna, pogubna, nezmiselna, smešna kakor boj enega rodu z drugim rodом. «Proti morali, proti veri grešite, Helleni, če se vojskujete! Škodujete samim sebi!» je zaklical pesnik vsem Hellenom.

*

Glede zbor moramo omeniti, da je starodavni zbor svoje partije pel, a nobena melodija se nam ni ohranila, na modernih odrih recitira zbor običajno enoglasno.

Ost:

Aristophanes: Lizistrata.

Vse to se suče okrog starih bogov, okrog templjev Pana in Afrodite, okrog mladosti, ljubezni in zvončkljanja pomladi v nas — ki se vrača v večnem kolobarju ... Tistikrat so bili gospoda stari bogovi v Olimpu močno dobre volje, pili so nektar in prigrizovali ambrozijo ... Pri tem «kroku» se je zgodilo, da je utrnila bogovska misel Apolona, ali pa je bil sam glavar Zeus, ki jo je opremil s

perotni — in hitela je do! proti zemlji in padla točno in natančno v glavo gospoda Aristophana, ki je, sedeč pod pinijo, iskal motivov za novo komedijo... Tedaj je naročil kavalir Aristophanes amforo traškega vina in pa tiste reči, s katerimi so v tistih časih pisali, ter napisal šalo, polno zdravja in brezskrbnosti — Pan pa ga je uščipnil v bedro in mu šepnil ime na uho: «Lizistrata». — Tako je bilo! Res! Časna beseda in kdor mi ne verjame, na tistega naščevam vse Erinije, vse strele Zeusove — sploh vse hude duhove tistih dni...

Lizistrata, tako je ime premeteni ženski glavici, v kateri se porodi misel, kako premagati može, ki hodijo le na bojne pohode, zanemarjajo s tem svetost domačega ognjišča, in puščajo žene doma zapuščene podnevi in ponoči. Lizistrata, to je samo ime, komandant, a ne glavna vloga. To igrajo vse ženske, ves zbor lahkokrilih metuljev in metuljčkov, hrepenečih po gospodarjih... Možje bojujejo boje zunaj s sovražniki, doma pa jim ščuva Lizistrata novega nasprotnika — ki hoče končati početje mož na mah — žene. Ko se povrnejo, spoznajo: da nimajo več žen, nevest, ne ljubic — in to je presneta reč. Brez kopja in ščita premagajo ženice vojščake... s sredstvi ki so od vekomaj... Spol proti spolu... Pan se smehlja in piska na piščalko...

Mi, mi igramo «Lizistrato» — a tiste, od kavalirja in vražjega dečka Aristophana, ne igramo. Svet je dvatisočkrat obnovil svojo letnico in se v tem času poboljšal. Danes smo vsi do vratu zaprti — lahko si mnogo mislimo, lahko mnogo storimo — a, pasja taca, na glas pa ne povemo. Smo poboljšani in vemo, kaj je pohujšanje, vemo, da so izmišljene črne muke in večno pogubljenje za grehe, ki jih greše gospoda Atenci v «Lizistrati». Zato oprezno, gospoda, da ne bo nihče zaslišal Panove piščalke — da je ne bo zamenjal s klicem Favnovim...

Carmen.

(K petdesetletnici.)

3. marca 1875. so prvič peli „Carmen“. Georges Bizet je bil tedaj 37 let star in že zelo ugleden in priljubljen komponist. Vendar mu niso pripoznali, da je genij. Kljub temu je bila Opéra comique polna finega, izbranega in radovednega občinstva. Vse partije so bile izvrstno zasedene, naslovno je pela slavna Galli-Marié, ki je bila devet let poprej izvrstna Mignon. Tudi zunanja oprema je bila prvovrstna. Zdelo se je, da si „finejša“ publika ni bila na jasnem, ali naj bo ogorčena ali ne. Neki minister je za premiero naročil ložo, vendar mu je ravnatelj svetoval, da naj počaka na generalno skušnjo, preden privede svoje dame v gledališče. To se je v časopisju javno razpravljalo in to dejstvo ni bila najboljša reklama za opero.

Pa tudi glasba sama je bila kritiki naravnost nekaj problem. Samo predigro drugega dejanja in pesem torera je občinstvo — po takratni modi — zahtevalo znova. Kritika je Bizetu predbacivala, da zanemarja melodijo... Zanimivo je, da je Bizet slavno „Habanero“

na zahtevo Galli-Marié pozneje skomponiral, dokaz, da včasih tudi „muhe“ starov pripomorejo k velikim ustvaritvam . . .

Carmen so peli tisto sezono 37 krat. To ni bil uspeh: vsak večer bi se morala igrati. Ko je 3. junija Galli-Marié prišla k 33. predstavi v garderobo, je bila zelo žalostna in ko so jo vprašali, zakaj je tako potrta, se je razjokala. Šele par dni pozneje se je po mestu raznesla vest, da je komponist daleč od Pariza umrl. Pravijo, da mu je žalost nad neuspehom opere Carmen pospešila prerano smrt. Novica, da jo bodo igrali tudi na Dunaju, je bila njegovo zadnje veselje.

Šele po par letih je nastopila Carmen svoj triumfalni pohod po vsej Evropi: Dunaj, Bruselj, francoska provinca, Anglija, Amerika, Italija in Nemčija so jo igrali . . . Pariz jo je igral šele čez osem let . . . To je bil triumf.

Na letošnji jubilejni predstavi je bil navzoč še prvi don José, Lhérite. Carmen je dosegla slavo in priznanje pri literatih, celo pri filozofih, kot n. pr. Nietzscheju.

Vse velike pevke sveta so se trgale za naslovno vlogo. Naštejmo samo nekaj najslavnejših: Minnie Hauck, Lucca, Marie Renard, Gutheil-Schoder, Charles Cahier, don José pa je bil Caruso in Escamillo sam Baklanov.

Ljudski glas.

Najbolj razširjeni večerni dnevnik v Londonu je v svojem pregledu lanske odrske letine takole posnel svojo sodbo: «The pelikan» je najboljša igra prošlega leta, «The vortex» najzanimivejša in «The farmers wife» najbolj vesela.

Shawove «Svete Ivane» poročevalec niti ne omenja in o eni izmed najduhovitejših burk, «It pays to advertise», kar jih je šlo kdaj med svet, ne ve vrlak povedati drugega, kakor da ima Britanija že nekaj enakocenega v glumi «Sport of Kings».

Mnenje pa je toliko bolj mikavno, ker je najpoljudnejši londonski večernik, tiskan v enem in pol milijonu izvodov, nalašč oddal glediški stolpec nestrokovnjaku, vedoč, da bo prav ta neveščak najboljše pogodil okus mnogobrojnih njegovih čitaleev.

O «Pelikanu» pravijo presojevalci raznih narodnosti in struj, da je povsem nedolžna stvarca.

«The vortex» (Vrtinec) je za sabo potegnil hvalo vseh ocenjevalcev. Na oder ga je spustil mlad, čuvstven igralec, Noel Coward, ki sam igra glavno vlogo mladega sina gospe, ki se noče starati.

Tujemu poznavalcu sodobnega angleškega leposlovja je umljiv ta učinek, ki se dotika najbolj pereče točke v angleški družabnosti. Skoro vsak drugi roman načenja vprašanje londonske žene, ki gre v leta. Zakaj pa je albionskim gospem teže, nego njenim sestram na celini sprijazniti se z mislijo, da jim matorost trka na duri? Morda zategadelj, ker se tamkajšnja dekleta manj uče, ker se notranja praznота izpolnjuje z družabnim življenjem in potentakem Evine hčere nimajo nobenega nadomestila, kadar s priletnostjo ginejo uspehi. Mladenke so sicer danes na plesišču in igrišču svobodnejše nego

poprej, a njih šolska izobrazba je donala taka, kakor v časih blage stare kraljice Viktorije (1819.—1901.).

Omenjeni «Kraljevski šport» je brezpomembna, otroška gluma starinskega kova, dočim je Shawova «It pays to adversite» (Pripročanje se izplača) s svojo odrezavo satiro in položajno komiko najduhovitejše kramljanje o moderni reklami.

Najveselejše delo v preteklem letu je pač po pravici «Farmerjeva soprega». Lepaki po vsem Londonu naznanjajo, da ne moreš biti žalosten, ako si videl to burko. Kritiki enoglasno potrjujejo, da se ob njej občinstvo vselej do solz nasmeje. nk.

Razno.

Krst. Sloviti gledališki reformator Lugué Poe je na svoji pozornici «Oeuvre» ponovil trodejanko *L e B a p t ê m e*, kreirano že l. 1907. z ogromnim uspehom, ki se danes ni zmanjšal. Avtorja, znani nam Alfred Savoir in Ferdinand Nozière, sta v tej izvorni igri podala točno opazovane značaje.

Sloviti gledališki reformator Lugué Poe je na svoji pozornici «Oeuvre» ponovil trodejanko *L e B a p t ê m e*, kreirano že l. 1907. z ogromnim uspehom, ki se danes ni zmanjšal. Avtorja, znani nam Alfred Savoir in Fernand Nozière, sta v tej izvorni igri podala točno opazovane značaje.

Bloch, Izraelec germanskega porekla, si je z razumom in ročnostjo nabral znatno imetje. Ali pariška visoka družba ga še ne priznava. Zato trpi. Še bolj pa je hudo njegovi ženi in starejšemu sinu Andreju. Neka formalnost je neizbežna: spreobrnitev, k r s t. Andrej, najbolj časti lakomen med vsemi, se odloči za to.

Njegovi sestri Heleni pa dvori visok aristokrat: de Coissy. Ljubita se vzajemno. Baš ta večer Blochovi sprejemajo. Coissy privede s seboj škofa, kandidata za Francosko Akademijo, ki bi se mu prav prileglo, če bi dobil glas Blochovega sorodnika.

Blochovi so se spreobrnil. Oče se je najbolj upiral. Helena, mistična mladenka, se povsem prepusti čaru nove vere. Tik pred možitvijo odide v Lourdes kot bolničarka. Ko se vrne, naznani očetu, da se noče možiti, temveč da pojde v samostan.

Oče je besen, ker je mislil Helenino zvezo s plemstvom izkoristiti v svoje svrhe. Prekolne hčer in jo razdedini. Andrej pa mu raztolmači, da ne more nihče očitati judovstva taki družini, kjer imajo redovnico. Oče blagoslavlja hčer... Številnim domislicam se je smejalo vse poslušalstvo brez razlike konfesij.

Luigi Pirandello: **Nage oblačiti.** «Vsakdo se hoče zdeti lep. Čim grši smo, tem bolj se želimo olepšati, se obleči v čedno obleko.»

«Svoj živi dan nisem nikdar imel oblačila, ki ne bi bilo zamazano z vsemi najbolj nizkotnimi in podlimi bedarjimi... Povej svoji nevesti, da je ta, ki je umrla, umrla čisto gola.»

Ti odgovori koncem igre posnemajo jedro.

Evsilia Drei je lagala v svoji potrebi, da bi pokrila svojo sramoto s plaščem lepote. Mi vsi se lažemo v istem čuvstvu sramežljivosti.

L. Pirandello, ki poznamo že njegovih «Sestero oseb», je na tej podlagi napisal tri dejanja, ki so najbolj človeška od vsega, kar nam je plodoviti starec nudil doslej: tri dejanja, ki drhté od življenja in trpljenja.

Povsem nova ekspozicija, ki ustvari misterij. Romanopisec Ludovik Nota je sklenil vzeti k sebi mlado žensko Ersilijo Dreijevo, ki si je segla po življenju, ker jo je zaročenec ostavil. Okoli te vsakdanjosti je Notova domišljija

kristalizirala. Že vidi zastranice, epizode ter osebe. Istina je pa drugačna. Ersilija nima one vnanjosti, katero ji je pripisoval. Sicer je srčkana, vendar drugačna. In Ersilija obupava: ne bi marala biti tista, ki je, pač pa tista, za katero jo je smatral. In takisto sedaj ni več niti junakinja romana, niti večrajšnja ženska.

Pojavi se novinarski poročevalec, ki privzdigne kos zagrinjala: on je izvedel nekaj podrobnosti od Ersilije po njenem samomoru. Povedala mu je, da je bila učiteljica pri italijanskem konzulu v Smirni in da so jo zapodili, ker je v njeni nepazljivosti konzulova hčerka padla po stopnicah. Priovedovala je svojo zgodbo z obilnimi podrobnostmi. Konzul pa protestira, prosveduje, zahteva popravka, govori o tožbi napram dnevniku. In nekdanji Ersilijin zaročenec Lespiga, čim izve za svoje dejanje, pride ob pamet. Njegove ženitve je konec. Pride in naznani svojo voljo, da popravi krivico. Ersilija odkloni. Kosoma strgamo obleko, ki zakriva mladenkino moralno tesnobo. Takole govori Lespigi:

«Ista ne morem biti več. Ali bi me hoteli obsoditi v to, da bi zopet postala ona, katero sem hotela ubiti? Ne, nikdar ne! Dovolj imam one.»

Kakšna je neki «ona»? Pravkar smo zvedeli, da se je nekega večera v bedi vdala prehodniku. To pregreho bo vendar možno izpregledati. Še več. Konzul Grotti siloma vstopi k Noti. Bil je Ersilijin ljubimec v Smirni po njeni zaroki. Bil je pri njej, ko je dekletce padlo po stopnicah. In Ersilija prizna, da je lagala, rekoč, da se je hotela umoriti zastran Lespige. Grotti jo roti, naj odkrije svojo laž.

V tretjem činu je Ersilija ponovila svoj poskus. Tokrat je prekasno, da bi jo rešili. Čemu ta volja do smrti?

«Da nisem vnovič poskusila, mi ne bi bil nihče verjel!» ...

Prvič je lagala, ker je bila preverjena, da umrje. Ničesar se ni nadejala. Samo svoje telo bi bila rada ovila v nevestino obleko. Trdila je, da umira zanj. Ali sedaj... Odide vam gola golcata, brez vseh izposojenih okraskov. Čisto razgaljena odide.

«Nage oblačiti» je dosegla najsijajnejši uspeh tudi v Parizu (Théâtre de la Renaissance). Sam začetek je dovolj, da vzbudi zanimanje. Razna opazovanja dadé dosti misliti. Človek nestrpno sledi poizvedbam, ki bodo vse razodele. Kdor ima večje zahteve, pride še bolj na svoj račun. Igrokaz je pač boljši nego Henri IV, ki ga igrajo letoš ruski Hudožestveniki na pariški Umetniški pozornici.

Aleksander Dumas oče. Ali je bil literat? se vprašuje v stotič neki francoski list. Ako pomeni literat puščobo, potem Dumas gotovo ni bil. He, potem porečeš, da je bil zabavač. Le počasi, zabavljač! Naloga zabavati nas, ni tako lahka. Mož, ki je pustil do tristo zvezkov romanov, potopisov, ali igrokazov, ima vsaj pravico do naslova — pisatelj. Res mu je slog šestokrat ohlapen ali napihnjen, res je svobodno ravnal z zgodovino — kakor mnogi historiki! — res ni sejal idej in je očrtal bolj plitve značaje, vendar umel je živo pripovedovati. V. Hugo, za katerega umetnost pisanja ni imela kdove koliko skrivnosti, je visoko cenil vrlega Dumasa, ki zna mojstrski ustvarjati življenje.

Dumasova je prva romantična drama, ki se je igrala (11. svečana 1829), namreč Henrik III in njegov dvor. Potem je še dal Christine, Antony, Charles VII, Richard Darlington, La Tour de Nesle, Kean, itd. Tudi svoje romane je predelaval za pozornico, n. pr. La Dame de Monsoreau, ki se sedaj tiska v ljubljanskem dnevniku. Ta «drame d'estoc, de froc et de troc» (meč, menih in mena) se še tupatam uprizarja, n. pr. 1911. na pozorišču Sarah-Bernhardt.

Ogromni brdavs Dumas je bil sin revolucijskega generala, vnuk kreolca in črnke z otoka Sv. Dominika.

Henry Becque.

Za Balzacovimi romani je realizem prišel iz knjig na oder. Tu je šlo predvsem za to, da se odstranijo razne konvencije iz komedije šeg. Augier in Dumas sin sta pridržala mnogo Scribe-ovih zapletkov. Teh se je skušal iznebiti H. Becque (1837—1899), čigar obsmrtna petindvajsetletnica se je obhajala lani s precejšnjo slovesnostjo. Becque-ovo veledo «Les Corbeaux» (Krokarji 1882) se odlikuje po preprosti, trezni obliki kakor tudi po rezkem pesimizmu, ki je ob predstavah vselej vzbujal nevšečen dojem... Poznejša naturalistična dela se izkazujejo s tem, da kljubujejo dobremu okusu, spodobnosti, zdravemu razumu. Vso borbo je v Parizu vodil Théâtre libre, ki se je prav s svojim pretiravanjem spravil v slab glas. Kolikokrat so glediški ravnatelji hladno odsloveli Becquea! V letošnjem sušcu pa so pokojnikovi máni dobili zadoščenje: «Gavrani» so prileteli na pozornico Comédie-Française. Krepek igrokaz, dasi vse Becque-ovo ustvarjanje svedoči, da je naturalizem zgolj zastarel romantizem. Zlasti pa je omenjena četverodejanka živ dokaz temu. Evo: mož umre, žena in otroci mislijo, da jim je zapustil lepo imetje, dočim so v resnici siromaki. Uslužen notar in pohlepen industrijec pripomoreta do tega, da se borna ostalina docela razblini, rajnikova družina pa zabrede v popolno bedo; ena njegovih hčer ne more drugače, kakor da gre zamož nepoštenjaku, ki je spravil vso njeno obitelj na be-rakko palico.

Takoj v početku vidiš, da je Becque skrbno očrtal značaj posameznim osebam. Protivij se nič ne boji. Na eni strani rodbina Vignerona predstavlja brezhibno krepost. Na drugi strani pa preža mrkla jata grabežev, ki se podi za rajnikovo imovino. Tako so «Gavrani» koncem koncev romantična drama, verjetna, bridka, brez napačne zgovornosti. Ali zaman iščeš tu posameznika, ki bi bolj ustrezal zmernejšim težnjam, se bolj bližal povprečnemu človeštvu, ki ne bi bil docela blag ali dogola zloben. A Becque je še preblizu Viktorju Hugoju... In vsa njegova ogorčenost ovaja njegov ideal, ki mu ni mogel zadostiti.

*

Nekaj iveri iz «Krokarjev».

Da, gospa, povabili smo tega mladeniča. Vem, da je umetnik, a nismo mu dali tega občutiti.

Malo mi je mar za notarsko zbornico. Tam je dvajsetero razsodnikov, ki hočejo zbornici naprtiti povsem drugačno vlogo, nego jo ima. To je zaščita za nas, na pr. za občinstvo. (Besede beležnika Bourdona.)

V denarnih zadevah ne gre nobena stvar kakor po kolescih. Kar je preprosto, se zamota, kar je zamotano, postane nerazumljivo.

Nikdar ne hodim brez zakonika od doma, poprimite se še vi te navade (Teissier).

Denar mora pač imeti svojo veljavo, saj prihaja toliko nesreč po njegovi krivdi in ker zavaja pogosto do najgrših sklepov.

Poizvedeti bi bili morali, koliko je ostavil g. Vignerona. Kadar žena izgubi moža, se mora najprej za to pobrigati.

Ako bi danes na Francoskem iztikali po izvoru raznih bogatij, jih ne bi bilo sto, niti petdeset, ki bi jih bilo mogoče vestno preiskati.

*

Iz «Parižanke»:

V ženskih solzah je vsake stvari nekaj. —

Moški nas poznajo tako malo. Tako šibke smo sicer napram onemu, ki nam ugaja, vendar se vsekdar vračamo k njemu, ki nas ljubi.

*

Iz «Izgnubljenega sina»:

Ženske so kot fotografije: kak tepec varno hrani klišeje, medtem ko si duhoviti ljudje porazdelé snimke.

Slepilo glede ženske, ki si jo ljubil, je podobno revmatizmu: nikdar se ga popolnoma ne iznebiš.

*

Iz «Pavlih»:

Ste li uverjeni, g. Vachon, da se g. Tavernier danes vrne? — Menite, da bi bil sicer ostavil zbornico, kjer se v tem trenutku pretresajo vprašanja o življenju in smrti naše države?

*

«Michel Pauper»:

Narod brez svobode je ženska brez poštenja.

Nekaj «Zapiskov iz spominske knjige».

Dobro vzgojen mož živi pri svoji ljubovnici, umrje pa pri svoji ženi.

*

Žene se okoli 40. leta rade vračajo v svoje gospodinjstvo. V teh letih pa ga možje zapuščajo.

*

Najboljši spomin, ki ga ženska ohrani na ljubavno razmerje, je nezvestoba, katero mu je prizadela.

*

Vesoljni potop ni uspel, en človek je ostal.

*

Žensko izgubiš tako lahko, kakor jo dobiš.

*

Ako je sama, je ženska res ženska. Če je z drugimi, so pa vse vkup malopridnice.

*

Samo dve vrsti ženskih je: katere spraviš v sramoto ali katere te spravijo v sramoto.

*

Ej, da, da! Ljudje se ženijo, ne da bi se poznali. Mar hočete, naj ne bo več zakonov?

*

Civilizacija nam daje prej prosvetljenosti nego kreposti.

*

Vprašanje je tako: preiti od izkoriščevalcev k izkoriščevalcem; v tem obstoji ves problem.

*

Morala morda ni nič drugega kakor najkrutejša oblika zlobnosti.

*

Dolžnosti nas bolj osrečujejo nego strasti.

*

Življenje je zelo težak umotvor: dosti je, če si vsaj v nekih delih uspel.

*

Neprestano ponavljam svojim tovarišem, da naši spisi ne bodo trajali: pa mi nočejo verjeti.

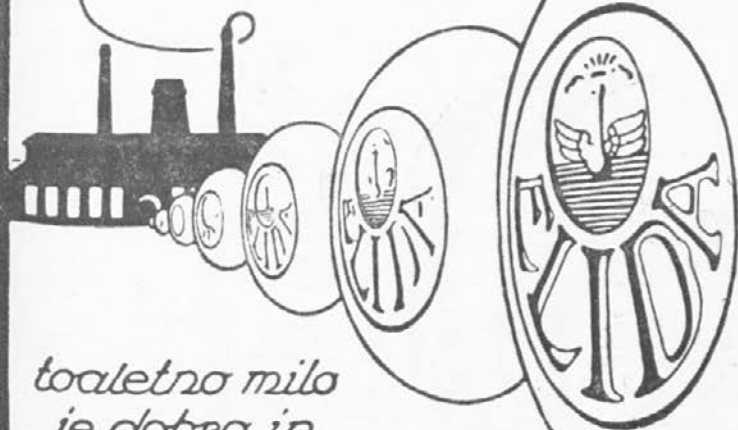
*

V denarnih zadevah je že tako: kdor bi se moral spominjati, pozabi, kdor pa bi moral pozabiti, se spominja.

*

Svojih prijateljev ne smeš videti, če jih želiš ohraniti.

Lida -

*toaletno milo
je dobro in
vedno enako
dobro*

PRIPOROČAMO VSEM KOBINAM
KOLINSKO CIKORIJO
IZVRSTEN PRIDATEK ZA KAVO

HOTEL „LLOYD“, LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA

Prenočišča z zračnimi sobami — Izvrstna kuhinja z mrzlimi in
gorkimi jedili — Poleti krasen senčnat vrt — Točna postrežba
Sprejemajo se tudi učenke v kuhinjo

MARIJA TAUSES, lastnica hotela „Lloyd“

DOBROVOLJAČKA BANKA, D.
D.
v **ZAGREBU**
PODRUŽNICA LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA ŠT. 31
TELEFON INTER. ŠT. 5 IN 720

IZVRŠUJE VSE BANČNE POSLE NAJKULANTNEJE

Urejuje Fr. Lipah. — Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Cena 4 Din.

Nosite **P**alma

kaučuk
pete!

Boljše in cenejše
so kot usnje.

kaučuk
potplate!

Elastična hoja,
varstvo proti vlaži.

